Regio Rivierenland

Krachtige gemeenten werken samen.

Kaderbrief Programmabegroting 2025

De Kaderbrief geeft het financiële beleidskader weer voor de Programmabegroting 2025 en vormt daarmee de start voor het opstellen van de begroting 2025. Wij zijn ons zeer bewust van de vele uitdagingen waar de gemeenten de komende jaren mee worden geconfronteerd en specifiek de financiële druk als gevolg van het huidige Rijksbeleid met betrekking tot de financiering van gemeenten vanaf 2026. Wij zullen ons maximaal inzetten om kwalitatief goede dienstverlening tegen zo laag mogelijke lasten te leveren.

In deze Kaderbrief worden de belangrijkste financiële en beleidsmatige uitgangspunten opgenomen en wordt ingegaan op de begrotingseffecten van actuele ontwikkelingen. Bij de samenstelling van de begroting 2025 houden we rekening met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), fiscale en overige wet- en regelgeving en de Financiële verordening Regio Rivierenland.

Conform de in 2014 gemaakte afspraken over de werkwijze van Regio Rivierenland, leggen wij voor nieuwe opdrachten aan onze GR een startnotitie ter besluitvorming voor aan de raden van de deelnemende gemeenten zodat het democratisch proces geborgd is. In deze kaderbrief kondigen we de startnotities aan voor de onderwerpen waar deze worden voorzien.

Momenteel wordt een traject gestart om, samen met het algemeen bestuur, wethouders, gemeentesecretarissen, raadsleden en samenwerkingspartners, de taken en bijbehorende governance structuur voor de GR Regio Rivierenland te herijken. Het resultaat van dit traject zal voor de zomer 2024 gereed zijn en effect hebben op de programmabegroting 2025. Omdat het resultaat van dit traject momenteel nog onbekend is, kunnen we dit niet verwerken in deze kaderbrief.

Algemene uitgangspunten voor de (Programma)begroting 2025
De basis voor de begroting 2025 vormt het bestaande beleid zoals geformuleerd en geraamd in de Programmabegroting 2024 inclusief de besluiten van het Algemeen Bestuur. Nieuwe ontwikkelingen die relevant zijn voor de begroting 2025 worden eveneens meegenomen.

De inwoneraantallen worden geraamd op de voorlopige aantallen op 1 januari 2024 van het Centraal Bureau voor de Statistiek, conform de in de gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland opgenomen bepalingen.

De inrichting van de begroting sluit aan bij de huidige opzet van de regionale samenwerking. Ten opzichte van de begroting 2024 gaan we de indeling binnen de programma's inzichtelijker maken om daarmee gehoor te geven aan de oproep van de gemeenteraden.

In de begroting 2025 worden de kosten toegerekend aan de activiteiten die door Regio Rivierenland worden uitgevoerd, overeenkomstig de bestaande verdeelsleutels die ook in de begroting 2024 zijn toegepast.

De Wet Open Overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Gemeenten ontvangen vanuit het Rijk financiële middelen voor implementatie van de Woo. In deze middelen is ook een deel voor gemeenschappelijke regelingen geoormerkt. In de begroting 2025 nemen wij voor de verdere implementatie van de Woo een post op. Wij verzoeken gemeenten het gedeelte voor de gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland over te maken.

Programma 1: Regionale Samenwerking

Het faciliteren van de uitvoering van de beleidstaken, zoals o.a. voor Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven, Agribusiness, Recreatie & Toerisme, Regionale Energiestrategie (RES), Mobiliteit en Wonen en de personele inzet door programmamanagers van de Regio wordt zo veel als mogelijk binnen de bestaande budgettaire kaders van de (meerjaren)begroting uitgevoerd.

FruitDelta Gebiedsagenda
Reeds vastgestelde regionale beleidskaders zijn als basis meegenomen in de FruitDelta Gebiedsagenda, die is opgesteld vanuit middelen uit de Regio Deal. De veranderingen in onze samenleving gaan snel en de opgaven worden steeds complexer. De FruitDelta Gebiedsagenda beschrijft een gebiedsgerichte werkwijze met samenwerkingspartners richting 2030. De agenda bevat 8 urgente opgaven die, kijkend naar het behoud van brede welvaart in ons gebied, niet langer alleen sectoraal maar ook integraal moeten worden opgepakt. Met de FruitDelta Gebiedsagenda kunnen mogelijk nieuwe gelden (provinciaal, nationaal, EU/ publiek en privaat) worden aangetrokken waarmee we Rivierenland toekomstig bestendig kunnen maken. In afstemming met partners en de begeleidingsgroep Gebiedsagenda zal er in de eerste helft van 2024 een startnotitie aan de gemeenteraden worden voorgelegd waarin de regionale opdracht op dit vlak staat beschreven. Bij het opstellen van de begroting voor 2025 houden we rekening met het organiseren van structurele (proces)capaciteit op dit onderwerp.

Regionale Energie Strategie
De Regionale Energie Strategie, woningbouw, mobiliteit, verduurzaming en regionale economische ambities vragen meer en meer capaciteit van het energiesysteem. Dit leidt op korte, middellange en lange termijn tot netcongestie (file op het energienet). Om de huidige netcongestie op te lossen en het energiesysteem richting 2050 toekomstbestendig te maken, werken Rijk, provincies en netbeheerders landelijk nauw samen. Provincie Gelderland geeft hier richting aan met de Gelderse Energie Infrastructuur (GEIS). Vanwege de samenhang met de regionale energiestrategie en de bijbehorende RES-werkwijze tussen publieke, private en maatschappelijke partijen, wordt op verzoek van de stuurgroep RES -waarin ook de provincie Gelderland en de netbeheerder zitting hebben- de regionale betrokkenheid bij de provinciale aanpak GEIS verbreed en geïntensiveerd.

Ruimte
Beschikbare ruimte wordt steeds schaarser terwijl de ambities en opgaven, die een claim leggen op ruimte, toenemen. Er is te weinig ruimte om onze ambities te realiseren en dit vraagt om slimme oplossingen en keuzes. Dit speelt op terreinen van o.a. het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de nieuwe nota Ruimte. De provincie Gelderland wil het ruimtelijk voorstel dat alle provincies bij het Rijk indienen, baseren op arrangementen met de 7 Gelderse regio's, de zogenaamde regioarrangementen. Om deze regionale samenwerking hierop verder te faciliteren, hebben de colleges aan de Regio gevraagd om dit proces incidenteel te faciliteren. Op verzoek van de portefeuillehouders Ruimte zal in 2024 een startnotitie via de colleges worden voorgelegd aan de gemeenteraden om daarin de regionale opdracht te beschrijven en structurele middelen voor de ondersteuning van deze opdracht te vragen.

Wonen
Het woonbeleid en bijbehorende wetgeving is de afgelopen jaren sterk in ontwikkeling. Het woningtekort is gegroeid en er zijn aanvullende uitdagingen zoals een bevolking die vergrijsd is, betaalbaarheid van woningen, immigratie en de huisvesting van aandachtsgroepen. Het Rijk vergroot de regie op volkshuisvesting en maakt afspraken in regionaal verband waaruit onder meer de WoonDeals zijn voortgekomen. Waar aanvankelijk de woningbouwopgave centraal stond in de regionale samenwerking, zal dit op steeds meer aanvullende thema's het geval zijn. Dit gaat breder dan de scope zoals afgesproken in de regionale Woonagenda. Bovendien vraagt dit om een integralere regionale aanpak en intensievere afstemming en samenwerking met woningcorporaties en marktpartijen. We signaleren dat er steeds vaker naar de Regio wordt gekeken (vanuit gemeenten, provincie en Rijk) om een coördinerende rol te vervullen. In hoeverre deze extra benodigde inzet kan worden gefinancierd uit incidentele geldstromen, wordt onderzocht.

Programma 2: Contractgestuurde Dienstverlening

Uitgangspunt voor de begroting 2025 is, dat de uurtarieven van de activiteiten die onder contractgestuurde dienstverlening vallen in lijn met het niveau van de werkelijke kosten liggen.

Inburgering
Regio Rivierenland voert de Wet inburgering 2021 sinds januari 2022 uit voor 8 gemeenten. Door een opzegging van de Dienstverleningsovereenkomst per januari 2024 door West Betuwe, Maasdriel en Zaltbommel zal de samenwerking per 2024 verder worden vormgegeven met vijf gemeenten. De huidige dienstverleningsovereenkomst wordt daarom aangepast en er zal tevens een nieuwe financieringssystematiek worden toegepast. De nieuwe begroting wordt onder andere gebaseerd op de meest recente taakstelling voor het huisvesten van statushouders. De financiering van de inburgeringstaken is inmiddels opgenomen in de algemene uitkering van het gemeentefonds. De aanvullende financiering zoals is opgenomen in de septembercirculaire 2022 was incidenteel tot en met 2024. Hierdoor ontstaat mogelijk een risico op financiering bij een aanhoudende hogere instroom van inburgeraars. Het is daarnaast onbekend of de nieuwe spreidingswet een effect zal hebben op het inburgeringsproces dat door Regio Rivierenland wordt uitgevoerd.

Leerplicht en RMC
De nieuwe Ingrado-norm voor leerplicht schrijft per 2.700 jongeren 1 FTE leerplichtambtenaar (waar de leerplichtambtenaar, administratie, applicatie, kwaliteit en coördinatie ook onder vallen) voor. Dit was 1 FTE per 3.800 jongeren. Door de implementatie van deze norm zal de formatie binnen het team leerplicht uitgebreid moeten worden. De dienstverleningsovereenkomst met de gemeenten is op basis van de Ingrado-norm.
Naar verwachting zal de wetswijziging met betrekking tot RMC in augustus 2025 in werking treden. Dit betekent een taakuitbreiding voor RMC voor jongeren tot 27 jaar met als gevolg een formatie-uitbreiding voor RMC. Voor deze taakuitbreiding zullen ook meer financiële rijksmiddelen beschikbaar worden gesteld.

Versis
De kosten voor uitvoering van het doelgroepenvervoer is afhankelijk van het werkelijk gemaakte aantal ritten. Deze aantallen fluctueren en daarmee fluctueren ook de kosten. Aan de hand van analyses wordt door ons beheersbureau tussentijds gemonitord zodat een eventuele aanpassing van de begroting mogelijk is. In 2026 zullen een aantal contracten met vervoerders verlopen, in de loop van 2025 zal er vanuit het beheersbureau extra inzet noodzakelijk zijn om nieuwe aanbestedingen uit te zetten.

Inkoopbureau
In 2024 wordt een separaat plan opgesteld voor de dienstverlening van het inkoopbureau. De effecten van dit plan zullen zijn uitwerking krijgen in de begroting 2025.

WMO/Jeugd
Voor de dienstverlening aan de gemeenten op het gebied van WMO/Jeugd is op 1 juli 2023 een nieuwe dienstverleningsovereenkomst gesloten. Deze dienstverleningsovereenkomst zal worden verwerkt in de begroting 2025.

Programma 3: Algemene Baten & Lasten

De complexiteit van de opgaven neemt toe. Als gevolg hiervan wordt de samenwerking met partners en het gezamenlijk maken van keuzes en bedenken van slimme – integrale – oplossingen steeds belangrijker. Om gemeenten goed van dienst te blijven én de toekomstige ambities te realiseren, vraagt dit in snel tempo iets van de ontwikkeling van medewerkers, zowel in kennis als in competenties en vaardigheden. Daarbij komt dat de krapte op de arbeidsmarkt sterk toeneemt in vrijwel alle sectoren. Om medewerkers te blijven binden aan de organisatie en om nieuwe medewerkers te werven, zullen wij een aantrekkelijk werkgever moeten blijven. Om goed werkgeverschap meer vorm en inhoud te geven, zetten we in op het concept van Great Place to Work. Het door ontwikkelen van de organisatie vraagt naast de verdere ontwikkeling van medewerkers en goed werkgeverschap, ook om automatisering van interne processen om een efficiëntieslag te kunnen maken. Wanneer bedrijfsprocessen niet verder geautomatiseerd worden, vergen reguliere interne processen onnodig veel tijd en capaciteit. Het bovenstaande vraagt een incidentele investering voor een implementatietraject t.b.v. procesverbetering en organisatieontwikkeling waarmee een structureel effect wordt bewerkstelligd.

De komende jaren zullen er meer aandacht en middelen nodig zijn voor de BIV-classificatie (Beschikbaarheid, Integriteit en Vertrouwelijkheid). Als gevolg van gewijzigde wetgeving (zoals WOO, Wpg-boa, AVG) voorzien we voor 2025 een toename in het aantal audits en interne controles (waaronder de rechtsmatigheidsverantwoording) waarvoor aanvullend budget nodig is. Als gevolg van de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet (vermoedelijk per 1 juli 2024) fungeert het Regionaal Archief Rivierenland (RAR) als archiefbewaarplaats van Regio Rivierenland en is met het RAR een dienstverleningsovereenkomst gesloten, waarvoor vanaf 2025 aanvullend budget begroot moet worden.

Door de, in de voorgaande jaren, toegevoegde taken is de personele bezetting gestegen en is het huidige budget voor facilitaire zaken en de ICT infrastructuur niet meer toereikend. Dat is immers niet meegegroeid. In de begroting 2025 zien we een verhoging van deze posten aankomen om de uitvoering van toebedeelde taken te kunnen blijven ondersteunen. Daarnaast zien we de afgelopen jaren (hoofdzakelijk door de groei in personeel) een stijging in de kosten voor Arbo en verzuim zaken. Ook de energiekosten stijgen als gevolg van de landelijke prijsstijgingen. De budgetten voor de Arbodienst en verzuim alsook voor de energiekosten zijn niet meer toereikend en vraagt om een verhoging van deze budgetten in de programmabegroting 2025 om de begroting reëel te kunnen laten zijn.

Overige uitgangspunten voor de begroting 2025
De gemeenschappelijke regelingen (GR-en) in de regio Rivierenland hebben met elkaar gesproken over de systematiek van het in de begroting verwerken van de verwachte prijs- en salariskosten-stijgingen en de hierbij gewenste onderlinge harmonisering. Uitgangspunt hierbij zijn de CPB index-cijfers, zoals opgenomen in de septembercirculaire van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Algemeen uitgangspunt bij de salariskosten is, dat de personele formatie en de bijbehorende salariskosten voor de begroting 2025 worden geraamd op basis van de actuele personele formatie in februari/maart 2024. Dat is het moment, dat de cijfers van de begroting 2025 worden berekend/doorgerekend.

Voor de lonen wordt als basis de laatst bekende CAO gehanteerd. De huidige CAO loopt af op 1 januari 2024. Ten tijde van het opstellen van deze kaderbrief wordt nog onderhandeld over een nieuwe CAO. Vanaf 2024 wordt daarom aansluiting gezocht bij de door het CPB geraamde stijging van de lonen (loonvoet sector overheid), die in de door BZK uitgebrachte septembercirculaire is gepubliceerd. Hierin wordt ook de correctie op het jaar 2024 meegenomen. Op basis van de huidige inzichten en gepubliceerde informatie van het CPB (septembercirculaire 2023) wordt in de begroting 2025 gerekend met een loonontwikkeling van 8,3% (loonvoet sector overheid). Dit bestaat uit een correctie op de loonindex van het jaar 2024 van 2,5% en een index voor 2025 van 5,8%. Uitgangspunt in de kadernota is dat de sociale lasten en pensioenpremies in 2025 per saldo niet stijgen. De loonstijgingen als gevolg van de cao-ontwikkelingen werken ook door in o.a. schoonmaakkosten voor het kantoor. Indien de werkelijke salariskostenstijging in 2024 afwijkt van de ramingen die in de programmabegroting 2024 zijn verwerkt, worden de structurele effecten daarvan meegenomen in de salarisberekeningen van de programmabegroting 2025. In de jaarrekening worden de werkelijke salariskosten verantwoord.

De prijsindexering wordt toegepast conform de door het CPB opgestelde cijfers ('prijs overheids-consumptie, netto materieel (IMOC)') zoals opgenomen in de septembercirculaire 2023. Om de budgetten op het niveau van 2025 conform het CPB te brengen moeten we daarvoor ook een correctie op de indexatie over het jaar 2024 in meenemen. De prijsindex voor 2025 betreft 2,7%. Dit bestaat uit een correctie op de prijsindex van het jaar 2024 van 1,1% en een prijsindex voor 2025 van 1,6%. Alleen indien voor specifieke kostencategorieën andere indexeringspercentages gelden, wordt afgeweken van het algemene indexeringspercentage en worden de marktconforme kostenstijgingen in de begrotingscijfers verwerkt. Ook de in onze begroting opgenomen werkbudgetten worden geïndexeerd.

In de meerjarenbegroting worden de actuele bedragen geraamd, waarbij rekening gehouden wordt met de bekende meerjarige aanpassingen, zoals mutaties op het gebied van salarissen, prijsindexeringen, actualisatie van werkbudgetten en kapitaallasten.

Slotopmerking
Ter afsluiting willen we nogmaals meegeven dat wij ons zeer bewust zijn van de verminderde inkomsten voor gemeenten in 2026 zoals aangekondigd in het gemeentefonds en de vergrijzing van het personeelsbestand bij gemeenten. Hiervoor moeten oplossingen worden gevonden. Graag denken wij mee of en op welke wijze de inzet op meer regionale samenwerking hiervoor een oplossing kan zijn.

Deze kaderbrief Programmabegroting 2025 is besproken in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van Regio Rivierenland op 8 november 2023. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met de in deze kaderbrief opgenomen financiële (beleids-)kaders als uitgangspunten voor de begroting 2025.

de secretaris, de voorzitter,

[redacted]

mr. J.W.A. Hakkert ir. J. Beenakker